

Міністерство культури України
Харківська державна академія культури

Кафедра культурології та медіа-комунікацій

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ**

галузь знань	03	Гуманітарні науки
спеціальність	034	Культурологія
факультет		культурології

)

/

2016 – 2017 н.р.

Робоча програма МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ

Розроблено та внесено:

Розробники: Босенко Т.В. – доцент кафедри культурології та медіа-комунікацій

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри культурології та медіа-комунікацій

Протокол від 29 серпня 2016 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Цикл професійно-орієнтованих дисциплін	
	034 Культурологія		
Модулів – 1	Спеціальність :- 034 Культурологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й,	1,2-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень (другий): Магістр	Лекції	
		10 год.	6 год.
		практичні	
		24 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 34/56

для заочної форми навчання – 18/

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна виявляється тим “містком”, який зрощує теоретичні надбання студентів з їх практичною діяльністю, згідно отриманої у ВНЗ професії. Програма курсу складена таким чином, щоб створити належні умови для формування здібностей спеціаліста, необхідних йому в практичній діяльності для реалізації функцій, визначених державним стандартом, а саме вмінь та навичок, що складають сенс педагогічної діяльності культуролога-викладача та науковця-дослідника.

Мета: формування умінь, навичок та розвиток здатностей, пов’язаних з виконанням професійних завдань культуролога-викладача; засвоєння системи практичних завдань, які відповідають цілям та шляхам реформування вищої школи як педагогічної системи, методологічним, психолого-педагогічним і методичним основам організації навчально-виховного процесу, науково-дослідної, науково-методичної роботи у вищому навчальному закладі.

Основні завдання курсу:

1. усвідомлення нових вимог до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, екологічних факторів; ознайомлення з процесами, що відбуваються в європейському освітньому просторі та з новітніми методами і формами навчання;
2. формування у студентів системи знань з теоретичних і методичних основ викладання навчальних дисциплін у контексті адаптації вищої освіти України до Болонського процесу;

3. формування вміння виявляти та аналізувати кращий педагогічний досвід викладачів у ВНЗ;
4. створення умов для практичної реалізації знань, надбаних в ході освоєння методології педагогіки, основних педагогічних методик з використанням найбільш ефективних прийомів і методів навчання;
5. створення умов для набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідницьких форм педагогічної діяльності; формування та реалізація в конкретних практичних умовах індивідуального стилю науково-викладацької та виховної діяльності, творчого, конструктивного мислення, новаторського пошуку в сфері професійної діяльності; прищеплення студентам уміння самостійно генерувати нові знання;
6. стимулювання студентів до професійного самовдосконалення, саморозвитку, самозростання на засадах вдосконалення вмінь самостійної роботи з літературою, з системою Internet; мульти-медійною технікою тощо;
7. формування здатностей визначати особливості організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах різних профілів та упроваджувати сучасні підходи до форм, методів та засобів навчання та виховання;
8. створення умов формування пізнавальної самостійності, пізнавальної ініціативності, повноти та мобільності знань, вмінь та навичок самостійного виконання системи завдань під час аудиторних та самостійних занять;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- стан вищої освіти в Україні; рівень відповідності вищих навчальних закладів вимогам сучасного ринку праці;
- основні поняття і терміни, які необхідні при вивченні матеріалу курсу;
- принципи і шляхи адаптації вищої освіти України до Європейської системи перезарахування кредитів (ECTS); основні документи Болонського процесу;
- зовнішню та внутрішню структуру навчального процесу у ВНЗ;
- нормування навчального навантаження студента та викладача;
- закономірності, принципи та форми організації процесу навчання у вищому навчальному закладі; особливості кредитно-модульної системи;
- специфіку викладання культурологічних дисциплін у вищій школі, що адаптується до умов Болонського процесу
- технології активізації навчання студентів;
- критерії, норми оцінки, форми та функції контролю знань студентів; особливості державної атестації студентів;
- основи комунікативної культури та мовленнєвої діяльності педагога вищої школи;

вміти:

- здійснювати аналіз структури та змісту навчального плану;
- готувати самостійні лекційні тексти (анотації, звіти, тези семінару, сценарії ділових ігор, тощо) з історії та теорії культури та вміти доводити їх зміст до аудиторії;
- складати рецензії на контрольні, курсові та дипломні роботи з дисциплін культурологічного циклу;
- складати програму навчальної дисципліни, спецкурсу, методичні рекомендації з курсу, тощо;
- визначати специфіку кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах;
- сприяти формуванню пізнавального інтересу студентів до навчання та навичок ефективної комунікації;

- здійснювати ефективний пошук необхідної інформації, її класифікацію, узагальнення та використання у самостійній роботі;
  - використовувати засоби візуалізації та роздаткові матеріали в процесі викладання;
  - формувати комплекс навчальних завдань, тестів, творчих завдань, контрольних питань, тематики контрольних, курсових, дипломних робіт, тощо;
  - використовувати сучасні методи контролю й оцінювання знань студентів; вміти визначати критерії оцінювання знань студентів.
- критерії періодизації історико-культурних процесів в Україні з урахуванням механізмів культурної динаміки;
  - категорії та поняття, що забезпечують міждисциплінарний підхід до вивчення історії української культури;
  - найважливіші події, явища, персоналії українського історико-культурного процесу;
  - традиції та новації в українській культурі у контексті європейського та світового культурного простору;
  - чинники та закономірності перетворювальних процесів у культурі та суспільстві;
  - зміст етнічних історико-культурних феноменів, їх місце та значення у системі культурних цінностей народів України;
  - особливості міжкультурних взаємодій у процесі формування вітчизняної культури.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Сутність навчального процесу у ВНЗ: принципи організації та зміст

Тема 1. Вступ до курсу. Предмет та методологічні засади курсу. Професія викладача в ВНЗ та її особливості

Предмет та методологічні засади курсу. Особливості діяльності викладача у вищому навчальному закладі. Навчально-виховна та наукова складові педагогічної діяльності у ВНЗ. Професіограма культуролога-викладача, науковця. Основні засоби реалізації науково-педагогічної діяльності викладача у ВНЗ.

Реформування вищої освіти, зміст нової парадигми освіти, основні офіційні документи з питань реформування вищої школи в Україні. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) – 1993 р., Закон «Про освіту» (1996 р.), Закон України про загальну середню освіту (1999 р.), Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (проект), Концепція Державної цільової національно-культурної програми створення Національної електронної бібліотеки України «Бібліотека – ХХІ» (проект), Указ Президента України №926/2010 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні (на період до 2015 року)».

Особливості реформування вищої освіти в контексті основних положень Болонської декларації 1999 р. та наступних офіційних документів Болонського процесу.

Тема 2. Нормативне забезпечення діяльності вищих навчальних закладів. Навчально-методична документація як основа організації навчального процесу в ВНЗ

Розпорядження Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 1728-р «Про затвердження плану заходів щодо розвитку вищої освіти на період до 2015 року», «Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модельною системою». Поняття концепції навчального плану. Структура навчального плану. Цикли в навчальному плані: гуманітарної, соціально-економічної та практичної підготовки; варіативна складова навчального плану.

Структурно-логічна схема блоку культурологічних дисциплін в навчальному плані. Основні нормативні вимоги до навчального плану.

Графік навчального процесу, відповідність чинному Державному освітньому стандарту (ОКХ, ОПП) спеціальності.

Навчальне навантаження студента. Поняття академічного кредиту, його складові (лекції, практичні роботи, семінари, консультації, самостійна робота, підсумковий контроль /екзамени, заліки/, курсова робота, дипломна робота, практика /навчальна, виробнича, тощо/).

Науково-методичне забезпечення навчального процесу: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми, програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять, індивідуальні завдання, контрольні завдання, текстові варіанти тестів, методичні матеріали із самостійної роботи, вимоги та рекомендації до виконання контрольних, курсових, та дипломних робіт.

Зміст інтерактивного комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни: навчальна програма дисципліни, тексти лекцій, модулі перевірки завдань, індивідуальні дослідні, творчі завдання, збірник термінів, обов'язкових для засвоєння студентом, хрестоматія, рекомендована література/основна та додаткова/, тести для самоконтролю, питання до заліків та іспитів, роз'яснення з системи оцінювання за рейтинговою системою.

Загальна характеристика навчальних програм дисциплін культурологічного циклу: сутність нормативного забезпечення програмних матеріалів, концептуальних моделей навчальних програм; характеристика структури навчальної дисципліни (опис предмета навчальної дисципліни; визначення змістовних модулів, визначення мети і задач дисципліни, визначення вимог до знань, умінь та навичок, що одержують та напрацьовують студенти під час вивчення дисципліни, кількість змістових модулів та елементів модулів, форми поточного і підсумкового контролю); сутність тематичних планів та методики розрахунку годин кожної дисципліни. Поняття залікового кредиту змістового модулю.

Тема 3 : Лекція як традиційна форма навчальної роботи в вищому навчальному закладі та її сучасні трансформації.

Основні вимоги до лекції у вищій школі. Види (тематична, оглядова, настановча, комбінована, тощо) та функції (інформативна, розвиваюча, виховуюча, тощо) лекції у вищій школі. Дидактичні принципи відбору і викладу матеріалу (науковість, доступність, наступність, тощо). Структура традиційної лекції: вступ (актуальність проблеми, мета, задача, основні терміни, актуалізація досвіду студентів); основна частина (виклад інформації); заключна частина (основні ідеї висловлені в лекції, резюме).(Можливі інші варіанти). Співвідношення фактичного і теоретичного матеріалу. Проблемна лекція: особливості. Поняття: «проблемне запитання», «проблемне завдання», «проблемна ситуація». Прийоми створення проблемної ситуації. Методика підготовки лекційних занять у вищій школі. Дослідницький етап в роботі лектора: визначення проблеми майбутнього виступу, її актуальність, встановлення кола питань, вивчення джерел та знайомство з літературою з теми. Другий етап - розробка змісту майбутньої лекції: підготовка теоретичної частини лекції, відбір фактів, їх аналіз та узагальнення, відбудова логічної системи аргументації, складання плану тощо. Третій етап – підготовка до лекції як до публічного виступу. Роль ораторського мистецтва в досягненні основних завдань лекції (правильність мови, її виразність, емоційність, тощо). Використання засобів наочності. Лекція як форма управління навчально-творчою діяльністю студентів.

Тема 4: Семінарське заняття: методика підготовки та проведення.

Основні характеристики та завдання семінарського заняття. Види семінарів. Типова структура семінарського заняття. Особливості спецсемінару. Колективна форма організації спілкування студентів на семінарі-дискусії. «Рольовий» інструментарій семінара-дискусії. Критерії оцінки семінарського заняття у вищій школі.

Тема 5: Організація практики у ВНЗ.

Нормативне забезпечення процесу організації практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів. Відповідність «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджене наказом Міністерства освіти України від 08.04.93 р. №93) вимогам чинних законодавчих, нормативних актів та змін, що сталися в соціально-економічних відносинах в країні. Поняття наскрізної програми практики. Визначення змісту і послідовності практик. Визначення видів, форм та методів контролю рівня знань, вмінь та навичок, які повинні отримати студенти під час проходження практики. Відповідність програм практики навчальному плану вищого навчального закладу, кваліфікаційним характеристикам спеціаліста, освітньо-професійній програмі підготовки фахівців, особливостям баз практики, наказам та рішенням Міносвіти щодо практики студентів. Структура програми практики: вступ, цілі і завдання практики, зміст практики, норми і методи контролю, вимоги до звіту, підтвердження підсумків практики.

Змістовий модуль 2: Інноваційні форми та методи організації навчального процесу у ВНЗ

Тема 6: Активні методи навчання: тематична дискусія, «мозковий штурм», ділова гра.

Сутність методу дискусії. Основні етапи організації дискусії (підготовчий, основний, заключний). Завдання підготовчого етапу: формулювання теми дискусії, визначення основних питань для обговорення, підготовка літератури з визначеної проблеми, визначення місця проведення і складу учасників. Основний етап: обговорення питань, що винесені на порядок денний. Заключний етап: підбиття підсумків. Визначення регламенту в дискусії (повідомлення - 15-20 хвилин: виступи – 3-5 хвилин). Основні правила проведення дискусії (відверто висловлювати думки, поважати точку зору всіх учасників дискусії, слухати інших не перебиваючи, говорити не занадто довго і не занадто часто, водночас має говорити лише одна особа, дотримуватися позитивних ідей та стосунків, не критикувати себе та інших, незгоди й конфлікти відносно ідей не повинні бути направлені на конкретну особу).

Сутність методу «мозкового штурму». Специфіка правил «мозкового штурму». Модифікації «мозкового штурму». Основні засоби активізації процесу генерування ідей в ході «мозкового штурму» (інверсія, аналогія, фантазія, тощо). Основні етапи «мозкового штурму» (постановка проблеми; генерація ідей; відбір, систематизація та оцінка ідей:). Основні правила ефективного проведення «мозкового штурму» (попередня підготовка, визначення кількості учасників, уточнення визначеного завдання, методика проведення записів, визначення рівня критичності в виступах, максимальна генерація ідей, залучення сторонніх експертів, модифікація ідей, використання візуального відображення, аналіз незадовільного результату).

Сутність ділової гри. Принципи організації навчальної ділової гри: імітаційне моделювання ситуації, проблемність, рольова взаємодія в колективній діяльності, діалогічність спілкування, двуплановість. Психолого-педагогічна складова ділової гри. Сценарій, правила та система оцінювання ділової гри. Методичне та технічне забезпечення ділової гри.

Тема 7: Індивідуальні форми навчально-творчої роботи.

Сутність та завдання індивідуальної роботи: поглиблення та розширення знань, формування інтересу до пізнавальної діяльності, розвиток пізнавальних здібностей. Відповідність основним компонентам змісту освіти (знання, вміння вирішувати традиційні завдання, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-оцінювальної діяльності). Орієнтація на профільоване навчання. Впровадження принципу індивідуалізації навчання. Врахування різноманітних характерологічних даних студентів. Обов'язкова та факультативні розділи індивідуальних завдань. Методичне забезпечення та критерії оцінки індивідуальної роботи студентів.

Тема 8: Сучасні методи контролю й оцінювання знань студентів.

Функції контролю знань студентів. Форми педагогічного контролю. Поточний, тематичний, рубіжний, підсумковий контроль та державна атестація. Сутність модульного підходу до навчання у вищій школі. Індивідуалізація навчання. Підвищення суб'єктивної ролі того, хто навчається та усвідомлення перспективи (передбачення результату). Забезпечення оперативного контролю і самоконтролю. Консультативна, контролююча, керуюча навчальними діями, координуюча, комунікативна та виховні функції викладача. Визначення дидактичного, навчального, змістовного та формального модулів. Сутність рейтингової системи оцінювання знань студентів. Визначення максимальних та фактичних рейтингових показників.

Поняття контрольних завдань (КЗЗ) та обов'язкових домашніх завдань (ОДЗ). Використання «робочих зошитів». Вимоги до контрольних (екзаменаційних, залікових) питань; тестова форма контролю.

Тема 9: Самостійна робота студентів; форми поза аудиторної роботи; студентська наукова робота Виховна робота викладача у вищій школі.

Зміст та значення самостійної роботи студентів. Самостійна робота як спланована робота студентів, що виконується за завданням та при методичному керівництві викладача, але *без його безпосередньої участі*. Рівні самостійної роботи студентів: репродуктивний (тренувальний), реконструктивний, творчий (пошуковий). Методичне забезпечення виконання самостійних робіт. Вмотивованість навчальних завдань, чітка постановка пізнавального завдання, визначення форм та методів виконання робіт; визначення форми звітності, об'єма роботи, терміну виконання; визначення виду консультативної допомоги; визначення критеріїв оцінки виконаних робіт. Розробка тематики контрольних, курсових, реферативних робіт та докладів.

Особливості соціалізації студентів. Виховання студентів як створення умов для саморозвитку особистості в ході навчання. Формування інтересу до майбутньої професії, допомога в опрацюванні індивідуального стилю життя, індивідуального стилю діяльності та спілкування.

Відкрите заняття: Методика проведення лекції (семінару) у вищому навчальному закладі.

Тема 11: Комплексні форми навчальної роботи. (Підсумковий «круглий стіл»: «Сучасна вища освіта: проблеми, пошуки, надбання, надії», «Профільоване викладання дисциплін культурологічного циклу»)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Сутність навчального процесу у ВНЗ: принципи організації та зміст												
Тема 1. Тема 1. Вступ до	1	1	-	-	-	-						

курсу. Предмет та методологічні засади курсу. Професія викладача в ВНЗ та її особливості													
Тема 2. Нормативне забезпечення діяльності вищих навчальних закладів. Навчально-методична документація як основа організації навчального процесу в ВНЗ.	7	1	2	-	-	4							
Тема 3. Лекція як традиційна форма навчальної роботи в вищому навчальному закладі та її сучасні трансформації.	16	2	2			12							
Тема 4. Семінарське заняття: методика підготовки та проведення.	16	2	2			12							
Тема 5. Організація практики у ВНЗ	6		2			4							
Разом за змістовим модулем 1	46	6	8			32							
Змістовий модуль 2. Інноваційні форми та методи організації навчального процесу у ВНЗ													
Тема 6: Активні методи навчання: тематична дискусія, «мозковий штурм», ділова гра.	7	1	2			4							
Тема 7. Індивідуальні форми навчально-творчої роботи	5	1	2			2							
Тема 8. Сучасні методи контролю й оцінювання знань студентів.	8	2	2			4							
Тема 9: Самостійна робота студентів; форми поза аудиторної роботи; студентська наукова робота. Виховна робота викладача у вищій школі	6		2			4							
Тема 10: Відкрите заняття: Методика проведення лекції (семінару) у вищому навчальному закладі.	8		4			4							
Тема 11: Комплексні форми навчальної роботи. (Підсумковий «круглий стіл»)	10		4			6							
Разом за змістовим модулем 2	44	4	16			24							
			-	-		-			-	-	-		
Усього годин	90	16	24			56							

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Навчально-методична документація як основа організації навчального процесу в ВНЗ.	2
2	Методика підготовки та проведення відкритої лекції	2
3	Методика підготовки та проведення відкритого семінарського заняття.	2
4	Розробка розділу програми практики (перелік завдань та методичні вказівки до їх виконання).	2
5	Використання методу дискусії на заняттях в вищій школі: Розробка інструментарію (визначення дискусійних питань з запропонованої теми, їх формулювання, складання плану гри, розподіл ролей, тощо) та проведення гри-дискусії з визначеного питання.	2
6	Аналіз методів самостійної роботи над індивідуальними завданнями з урахуванням особливостей різних форм (есе, реферат, тези, тезаурус, доповідь, рецензія (відгук) на письмову роботу, презентація тощо)	2
7	Визначення системи контрольних заходів з курсу (з необхідними розрахунками) та аналіз окремих форм контролю (за визначенням викладача).	2
8	Аналіз змісту самостійної роботи студентів (підготовка до лекційних, практичних занять, підготовка рефератів та творчих завдань, засвоєння теоретичного матеріалу, винесеного на самостійне вивчення, виконання контрольних робіт, підготовка до тестів та складання заліків (іспитів), тощо)	2
9	Проведення та обговорення проведеного відкритого заняття (аналіз, згідно визначених критеріїв, рекомендації, побажання щодо покращення роботи лектора).	4
10	Розробка проекту програми комплексного заходу та підготовка необхідного інструментарію. Проведення "круглого столу": «Сучасна вища освіта: проблеми, пошуки, надії...», «Профільоване викладання дисциплін гуманітарного циклу в вищих навчальних закладах».	4
		24

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Нормативне забезпечення діяльності вищих навчальних закладів. Навчально-методична документація як основа організації навчального процесу в ВНЗ Назва	4
2	Тема 3. Лекція як традиційна форма навчальної роботи в вищому навчальному закладі та її сучасні трансформації.	12
3	Тема 4. Семінарське заняття: методика підготовки та проведення.	12
4	Тема 5. Організація практики у ВНЗ	4
5	Тема 6: Активні методи навчання: тематична дискусія, «мозковий штурм», ділова гра.	4
6	Тема 7. Індивідуальні форми навчально-творчої роботи	2
	Тема 8. Сучасні методи контролю й оцінювання знань студентів.	4
	Тема 9: Самостійна робота студентів; форми поза аудиторної роботи; студентська наукова робота. Виховна робота викладача у вищій школі	4
	Тема 10: Відкрите заняття: Методика проведення лекції (семінару) у вищому навчальному закладі.	4
	Тема 11: Комплексні форми навчальної роботи. (Підсумковий «круглий стіл»)	6
	Разом	56

8. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, ділові ігри, дискусійні форми розгляду педагогічних ситуацій, складання і рішення тематичних кросвордів, реферативні читання, тестування, робота в Інтернеті; самостійна робота.

9. Методи контролю

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

підсумковий контроль	10 балів
Підготовка електронної презентації	5 балів
Виконання класної практичної роботи	5 балів
Виконання домашніх письмових завдань	від 5 до 10 балів
Участь у науковій конференції (навчальній)	5 балів
Виступ з докладом на «Круглому столі»	10 балів

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Підсумковий контроль	Сума
T2	T3	T4	T5	T2	T3	T4	В/З	T5		
5	15	15	5	10	5	5	15	15		
40				50					10	100

Підсумковий контроль засвоєння студентами навчального матеріалу проводиться у формі заліку. Підсумкові бали (не менше, ніж 60) виставляються без проведення додаткових контрольних заходів, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, визначені робочою програмою курсу. Студент, який виконав всі види навчальної роботи, але набрав менше 60 балів здає семестровий залік у формі довільної співбесіди.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (Розділи: Методичні матеріали до практичних занять; Методичні матеріали для забезпечення самостійної роботи студентів; Питання до заліку), нормативні документи, ілюстративні матеріали, зразки презентаційних матеріалів.

11. Рекомендована література

1. *Про вищу освіту: Закон України/Урядовий кур'єр.*-15 травня.-2002.-№86.
2. Академія наук вищої школи України (Київ)/Редкол. М.І.Дубина та ін.// Науковий вісник. –К.; АН ВШ України, - 2002. -№ 24. -95 с.
3. *Акінфієв О.* Реферат як приклад дослідницької роботи//Історія в школі.-1998. -№8. - С.16-21.
4. *Алексєєв Ю.М.* Україна: освіта і держава (1987 – 1997) /Ю.М.Алексєєв. –К.: Експрес-об'ява, 1998. – 109 с.
5. *Алексєєва М.Б.* Технологія використання систем мультимедіа.-СПб.:Бизнес-пресса,2002.
6. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання.-К.:УСДО,1993. -220 с.
7. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України Історія. Теорія.: Підручник для студентів, аспірантів / А.М.Алексюк .-К.:Либідь,1998.-560с.
8. *Амонашвили Ш. А.* Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – Мн.: Университетское, 1990. – 216 с.
9. *Андрющук А.* Рейтингова технологія навчання у вищих та середніх закладах освіти. - Луганськ, 1997.
10. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: навч. - метод. посіб. –К.: Кондор,2008.
11. *Баханов К.О.* Модель навчання у грі // Історія в шк. – 2000.-№10.-С.12-17.
12. *Бабанов К.О.* Модель навчання у дискусії // Історія в шк..-200.-№9.-С.16-22.
13. *Бибєрина А.В.* Проверка уровня подготовки учащихся при помощи тестов // Преподавание истории в школе. - 1999.-№2.-С. 26-29.
14. *Богдановна І.М.* Модульний підхід до професійно-педагогічної підготовки вчителя: Монографія / І.М.Богданова. –Одеса: Маяк,1998.-284 с.
15. *Бойко А.* 12-бальна система оцінювання у студентів / А.Бойко // Освіта України. -2000. -№49 (6 грудня).-С.9.
16. Болонський процес у фактах і документах / Упоряд. М.Ф. Степко, Я.Л. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін.. – К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. – 52 с.4 ([www. tspu. edu/ ua](http://www.tspu.edu.ua)).
17. *Болюбаш Я.Я.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посіб. для слух. підвищ. кваліф. системи вищ. Освіти/ Я.Я.Болюбаш; Мін. Освіти України. - К.: Компас, 1997. – 63 с.
18. *Бученко І.В.* Комп'ютеризація навчання – свідчення професійної майстерності педагога. Інститут післядипломної педагогічної освіти. – К.2007. – <http://ippo.org.ua/> – Назва з екрану.
19. *Васильюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н.* Сучасні освітні системи: Навч. посіб.–Ніжин: НДПУ, 2002.–139 с.
20. *Вахмяніна О.* Організація модульного навчання // Історія в школі.-1998.-№4.-С.21-25.
21. *Віленська Е.В.* Рейтинг-контроль як стимулюючий фактор у набутті знань / Е.В.Віленська // Інформаційний бюлетень Республіканського навчально-методичного центру. -1995.
22. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури/ С.С.Вітвицька. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – С.8-146.
23. *Власко М.П., Устименко О.В.* Про переваги модульно-рейтингової технології навчання / М.П. Власко // Педагогіка і психологія. -№2.-2004.-С.98-105.
24. *Гуменюк О.* Міні-модуль – прогресивна форма навчання // Рідна школа. -1998.- №6.-С.64-65.
25. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) . – К.: Райдуга, 1994.-61с.
26. *Дубанєсюк О.А.* Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи / О.А.Дубанєсюк. – Житомир, 2000.
27. *Елизаветина Т.М.* Комп'ютерные презентации: от риторики до слайд-шоу. –М.:КУДИЦ-ОБРАЗ,2003.
28. *Журавська Л.* Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у вищих навчальних закладах освіти / Л.Журавська // Освіта і управління. -1999.-№2.-С.105-115.
29. *Заводяний В.* Рейтинг-система оцінювання успішності студентів / В.Заводяний // Рідна школа. -2001. -№1.- С.45.
30. *Загальноєвропейський простір вищої освіти – досягнення цілей: Комюніке конференції міністрів країн Європи, відповідальних за сферу вищої освіти.* М.Берген, 19-20 травня 2005р.// Освіта України.-№50.-2005.-С.5.-2 лип.2005.
31. *Зац В.* Школа модульного типу як демократична форма організації навчання. - Рідна школа.-1996.-№10.-С.25.
32. Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів. – Харків: Гриф, 2003.
33. *Зварич І.* Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів / І. Зварич // Рідна школа. -2000. -№10. – С.43-45.
34. *Згуровський М.* Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці//Вища школа:наук.практ.вид.-2004.- №5-6.-С.54-61.
35. *Золотухіна С.Т.* Тенденції розвитку виховуючого навчання / С.Т. Золотухіна. –Харків.: Основа, 1995.
36. Intel®Навчання для майбутнього. – К.: Видавнича група BHV, 2004. – 416 с
37. *Кабанов А.А.* Тестирование студентов: достоинства и недостатки / А.А.Кабанов // Педагогика. -1999. -№2. – С.6-8.

38. *Кларин М.В.* Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М.В.Кларин. –Рига: НПЦ «Эксперимент», 1994. -225 с.
39. *Клименко Н.* Формування активної пізнавальної діяльності студентів // Істор. В шк.-1999.-№5.-С.16.
40. *Кобзар О.Б.* Нові технології контролю у вищій школі / О.Б.Кобзар / Наукові записки .- Ніжин: НДПУ ім. Гоголя,2002. -№4.-Ч.2.-С.36-37.
41. *Костенко В.* Модульно-розвиваюче навчання: від управління до методичного забезпечення // Рідна школа. – 2000.-№7.- С.17-23.
42. *Кочетков А.И.* Контроль знаний студентов: опыт организации / А.И.Кочетков, Г.В.Панкратов, Н.В. Шумянкowa //Социально-политический журнал. -1995. -№1.-С.97-105.
43. *Кремь В.* Філософія освіти ХХІ століття//Урядовий кур'єр. -2003.0№23.-С.6-7.-6 лют.
44. *Кузь В.* Вища освіта України: нове наукове дослідження /В.Кузь// Рідна школа. – 1999. -№ 12. –С.54-55.
45. *Кучер З.* Сутність і завдання контролю в системі модульного навчання / З.Кучер // Рідна школа.-2000.-№11.- С.47-49.
46. *Левкієвський К.М. Сухарніков Ю.В.* Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу//Вища школа.-№5-6, 2004.-С.89
47. *Лозова В.І.* Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник к / Харківський держ. Пед.-ун-т ім. Г.С.Сковороди. –2-е видання, випр. і доп./ В.І.Лозова, Г.В.Троцько. – Харків: «ОВС», 2002. -400 с.
48. *Луціков Ю.А., Мамалига С.В.* Досвід функціонування кредитно-модульної системи організації навчального процесу в університетах США //Наука і методика: Зб. Наук.метод.праць НМЦАО.-2004.-№2.-С.147-151.
49. *Ляшенко Б.Н., Чорней Н.Б.* Электронные презентации Microsoft Power Point в учебном процессе.
50. *Ляшова Н.* Оцінювання знань студентів методом тестування / Н.Ляшова, О.Співакова // Рідна школа.-2000.-№4.-
51. Microsoft Power Point 2000. Шаг за шагом: Практ. пособ. / Пер. с англ. – Изд-во ЭКОМ, 2000. – 416 с
52. *Мороз В.Д.* Рейтингова система оцінки якості підготовки молодших спеціалістів/ Науково-методичний посібник для викладачів, організаторів навчального процесу та студентів коледжу. –Харків:ХМК,1998.
53. *Мороз В.Д.* Самостійна навчальна робота студентів: Монографія / В.Д.Мороз. –Х.:ХМК,2003.-63с.
54. *Мороз О.* Психолого-педагогічна модель особистості викладача вищої школи / О.Мороз, В. Юрченко // Наукове проектування інноваційних систем вищої освіти. – Тернопіль, 2000. – С. 187 – 189.
55. *Нагаєв В.М.* Методика викладання у вищій школі.
56. *Нагаєв В.М.* Методичні рекомендації по впровадженню модульно-рейтингової технології навчально-творчої діяльності студентів / В.М.Нагаєв – Харків: ХНАУ ім.В.В.Докучаєва,2002. -73 с.
57. *Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті / Освіта України № 29, 18 липня 2001 р.*
58. *Науково-дослідна робота студентів: аспект формування особистості майбутнього вченого, фахівця високої кваліфікації.* Зб. Матер. конф. –Запоріжжя: ЗНТУ,2002. -625 с.
59. *Нісільчук А.С.* Сучасні педагогічні технології: Навчальний посібник / А.С.Нісільчук, О.С.Падалка, О.Т.Шпак. – К.:Просвіта,2000.-368 с.
60. *Нечепоренко Л.С.* Методологічні засади теорії і практики педагогічної майстерності. Монографія. – Х.: Видавничий центр ХНУ, 2004. – 128 с.
61. *Нові інформаційні технології у самостійній роботі студентів:* Матер. навч.- метод. конф /За ред. В.В.Аполія; Львів .комерц .акад. –Львів: ЛКА,2003.-278 с.
62. *Нормативно-правові акти про наукову та науково-технічну діяльність у вищих навчальних закладах України. – Книга 1. – Харків :Право, 2001. - 764 с.*
63. *Організація самостійної роботи студентів:* Навч. - метод. вид.; Зб. ст. /За заг. ред. В.М.Короля; Черкас. держ. ун-т ім. Б.Хмельницького.-Черкаси: ЧДУ,2003. -215 с.
64. *Освітні технології:* навчально-методичний посібник / За ред. О.М. Пехоти. –К.,2001. -256 с.
65. *Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.)/ За ред. В.Г.Кременя. Авт. кол. М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук та ін. - Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Г.Гнатюка, 2004. – 147 с.; (www. tspu. edu. ua).*
66. *Пасинок В.Г.* Теоретичні основи мовленнєвої підготовки вчителя. Монографія.- Харків: ІМІС.-2001. -280 с.
67. *Педагогіка вищої школи:* Навч. Посіб. / І.О.Бартенева, І.М.Богданова, І.В.Бужина та ін.; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. – Одеса: ПДПУ, 2002. -343 с.
68. *Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти:* Монографія. За аг. ред. Ничкало Н.Г., Зязюна І.А. та ін.- К.: 2003. – 246 с.
69. *Положення про державний вищий заклад освіти // Інформаційний збірник МО України. – 1997. - № 1. – С. 2-23.*
70. *Попков В.А.* Опыт рейтинговой оценки знаний студентов / В.А.Попков // Педагогика.-1998.-№8.-С.51-55.
71. *Примірний статут вищої школи //Інформ. зб. МО України.-1997.-№20.*
72. *Приходько М.І.* Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів/ М.І.Приходько; Запоріз. Держ. ун-т. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 97 с.
73. *Проблемная лекция в вузе: Метод. Реком. Для препон. / Укр.. ЗАО. Политех. Ин-т им. И.З.Соколова. –Х.,1995. -18 с.*

74. *Про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення*// Наказ МОН України від 23.01 2004.-№48
75. *П'ятинова Г.П.* Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі: Метод. посіб. Для студентів та магістрантів гуманіст. спец. /Г.П.П'ятинова, О.Г.Глотов, Терноп. держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка, Лаб. славіст. та методол. Студій. –Тернопіль: ТДПУ, 2002.-20 с.
76. *Рекомендации по организации и проведению консультаций* / Кировоград. Ин-т с.-х. машиностр. – Кировоград,1983.-19 с.
77. *Решетников П.Е.* Нетрадиционная технологическая система подготовки учителей. Рождение мастера: Кн. для преподав. высш. и средн. пед. учеб. заведений / П.Е.Решетников. -М.:ВЛАДОС,2000-С.56-103.. -1995. -№1.
78. *Романишина Л.М.* Модульно-рейтингова технологія викладання у вищих навчальних закладах: Навч.-метод.пос./ Л.М.Романишина. –Тернопіль: ТДПУ. -2000.- 48 с.
79. *Свирида Б.В.* Дидактичне забезпечення модульної технології навчання // Постметодика.-2001.-№5-6.-С.70-72, 141-146.
80. *Селевко Г.К.* Современные образовательные технологии: учебное пособие / Г.К.Селевко.-М.: народное образование,1998.-256 с.
81. *Семиченко О.А.* Теоретичні та методичні основи професійного самовиховання студентів вузу / В.А.Семиченко, О.М.Галус, Л.В.Зданевич. – Хмельницький, 2002.
82. *Солоницьин Ю.А.* Презентація на комп'ютере. -СПб.: Питер,2006.
83. *Сорока Г.І.* Сучасні виховні системи та технології /Г.І.Сорока. –Х.,2002.-128 с.
84. *Стрельніков В.Ю., Брітченко І.Г.* Сучасні технології навчання у вищій школі.-Полтава: ПУЕТ, 2012.-309с.
85. *Сучасна вища освіта: психолого-педагогічний аспект: Монографія* / за ред.Н.Г.Ничкало.-К.,1999.
86. *Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики* – К.: К.І.С., 2003. -296 с.
87. *Тарасова Н.В.* Европейский опыт развития системы образования в контексте Болонского процесса (на примере Испании).- М.: ФИРО, 2009.
88. *Чайка В.М.* Тестова форма контролю знань як засіб активізації навчальної роботи студентів / В.М.Чайка // Наукові записки. – Вінниця:ВДПУ,2002.-Вип.6., Ч.2.-С.103-105.-(Серія: Педагогіка і психологія).
89. *Шайдур І.* Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів/ І. Шайдур// Рідна школа,2000. -№3. –С.54-55.
90. *Шахов В.І.* Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів/ В.І. Шахов, М.М. Гушеватий// Наукові записки. – Вінниця: ВДПУ,2002. Вип.6., Ч.2.-С.112-115.- (Серія: Педагогіка і психологія).
91. *Шейко В.М., Кушнарченко Н.М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. Для вищ. Навч. Закладів. -2-ге вид., перероб. і доп. / В.М.Шейко, Н.М.Кушнарченко. –К.: Знання-Прес, 2002.
92. *Шестак, Шкіль М.* Реформування вищої педагогічної освіти /М. Шкіль// Освіта і управління. – 1997. - № 1. – С. 39-44.

12. Інформаційні ресурси

Бученко І. В. Комп'ютеризація навчання – свідчення професійної майстерності педагога. Інститут післядипломної педагогічної освіти. – К.2007. – <http://ippo.org.ua/> – Назва з екрану.

Шевченко В.П. Мистецтво комп'ютерної презентації // www.unicyb.kiev.ua.